

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Q. 193. Quid sit delectatio speculativa, quid practica; & an semper sint mortale.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

hanc sententiam regulariter non esse practicè probabilem, probatque hoc variis argumentis *Sanch. de Matrim. Lib. 9. D. 46. N. 7.*, quamvis postea *num. 17.* videatur in alteram sententiam deflectere: certum enim est vix posse ita sisti in illa delectatione sensibili, quin accedant delectationes venereæ, in quas consentire vel se exponere consentiendi periculo secundum omnes est mortale: præterea si delectatio sensibilis sit circa objectum per se turpe, omnes dicunt esse mortale, quia experientia probat (inquit *Sporer*) quòd delectationi sensibili quæsitàe vel admisitàe circa objectum de se turpe inseparabiliter semper conjuncta sit delectatio venerea, in quam pariter ordinariè consentiet voluntas ita malè disposita. Atque ex his patet propositionem 40. rectè ab *Alexandro VII.* esse damnatam. *Vide dicenda Lib. 5. num. 106.*

Q. 193. *Quid sit delectatio speculativa, 895*
quid practica; & an semper sint peccatum mortale.

R. §. I. *Sporer* in *Theol. Mor. P. I. T. I. C. 6. N. 29.* vocat illam *speculativam*, quæ est de ipsa cognitione actus mali, vel de modo miro illius, v. g. vides amicum prono vultu cadentem in lutum & efferentem nasum sordidum, ac rides, non casum, de casu enim doles, sed modum lepidum cadendi; hanc delectationem vocat ipse *speculativam*: *practicam* autem dicit esse tum, si fit de ipsa re vel actione cogitata, ita ut ratio delectans sit ipsa res: hinc *infert* cogitationem *practicam* de re turpi semper esse peccatum mortale; delectationem autem *speculativam* in imaginatione de rebus turpibus, si sit voluntaria & non adsit bonus finis, qui mentem aliò divertat (practicè loquendo) etiam semper esse peccatum mortale, quia

(moraliter loquendo) nunquam fititur in sola imaginatione, sed ob sympathiam ac connexionem potentiarum, naturaliter concitantur motus inordinati appetitus sensitivi: Et ita quoque docet *Tambur. Lib. 10. c. 1. n. 8.*

396 §. 2. *Cardenas* melius explicat, dicens delectationem speculativam esse actum, quo percipitur quidem delectabilitas objecti, tamen non ita, ut voluntas moveatur ad eam desiderandam vel exequendam, & sic studens *Casibus*, quando cogitat, legit vel loquitur de copula carnali, intelligit ejus delectabilitatem, attamen non movetur ad eam desiderandam: è contra *delectatio practica* est actus, quo ita percipitur delectabilitas objecti, ut voluntas etiam moveatur ad eam desiderandam vel procurandam, ut si cogitanti de copula oritur carnis commotio & appetitus ad illam, tum enim cogitatio speculativa mutatur in practicam: itaque inde dicitur *practica* vel *speculativa*, quod provocet vel non provocet ad amorem vel desiderium sui. Hoc supposito,

397 §. 3. Tenenda sunt sequentia, 1. Cogitatio purè speculativa objecti venerei non est delectatio peccatum, si absit periculum consensûs in delectationem vel cogitationem practicam. 2. Cogitatio practica objecti venerei est illicita, unde qui illam quærit vel in illam consentit, peccat mortaliter, quia talis cogitatio est causa per se commotionis spirituum & delectationis externæ determinantis ad illam, peccat autem mortaliter, qui efficaciter & directè vult ponere causam per se illius commotionis vel delectationis. 3. Qui, v. g. studet, & cogitur habere cogitationem tantum speculativam, si loco illius, invito occurrat cogitatio practica, non peccat, quia hæc non est illi voluntaria.

4. Si quis, v.g. studendo intendat cogitationes de objecto venereo, & nesciat distinguere, sintne practicæ an speculativæ, non peccat, si eis non consentiat, nec sit periculum consentiendi in commotionem vel delectationem: quando autem voluntas solet resistere his consensibus, signum est, quod invicem patiatur cogitationem practicam. 5. Qui vacat cogitationi speculativæ objecti venerei cum præviso periculo incidendi in cogitationem practicam graviter provocativam, attamen sine periculo consentiendi in illam, non peccat graviter, quia cogitatio purè speculativa non est causa per se, nec notabiliter influens in cogitationem practicam graviter provocativam, ideo licet velit illam, non censetur hanc in causa velle, ita quoad omnia Carden. addens eum, qui cum urgenti causa incumbit cogitationi speculativæ objecti venerei cum periculo consentiendi in cogitationem practicam graviter provocativam, non tamen in delectationem veneream, tum tantum dicendum esse peccare mortaliter, si loco cogitationis practicæ, quam scit distinguere à speculativa, posset & non curaret habere speculativam tantum, quia tum nulla esset causa habendi practicam & se exponendi illi periculo: Si tamen nesciret distinguere practicam à speculativa, ita ut loco practicæ posset assumere speculativam, putavit ipse adhuc non peccaturum, dans rationem, quia ex urgenti causa licitum est se exponere periculo proximo peccandi; sed hæc ratio ultima videtur amisisse probabilitatem per damnationem prop. 62. & 63. ab Innocentio XI. factam, uti dicitur Lib. 5. à num. 256.

Q. 194. Quid præterea sit notandum circa aspectus, 898
 scula, tactus, turpiloquia, quoad solutos. R. Seqq.